

2. Попов, R. A. (2019). Teoretyko-metodolohichni zasady rozvytku avtonomnosti studentiv v osvitniomu protsesi vyshchoho navchalnoho zakladu: dys.... d-ra ped. nauk: 13.00.09. Ternopil, 497 p.

DOI <https://doi.org/10.32405/978-966-97763-9-6-2021-314-315>

ДО АКТУАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ ДИДАКТИКИ І МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ У КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЇЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКОЇ ОСВІТИ

**Олена Пометун, д.пед.н., проф.,
член-кореспондент НАПН України**
Інститут педагогіки НАПН України
м. Київ, Україна

Останні документи з освіти, зокрема Закони України «Про освіту» та «Про загальну середню освіту», разом із Державними стандартами початкової і базової середньої освіти, демонструють поглиблення інтеграції української освіти в європейський і світовий освітній простір, зокрема у напрямі розвитку компетентностей учнів як показників якості навчання. Результативна орієнтованість системи освіти підсилюється поступовим окресленням і уточненням завдань кожної освітньої галузі у досягненні учнями обов'язкових навчальних результатів та критеріїв їх оцінювання.

Аналіз зазначених документів, так само як зарубіжного досвіду розвинених країн у організації компетентнісно орієнтованої освіти, засвідчує, що реальні зміни освітнього процесу в цьому напрямі можуть досягатись лише за умови залучення учнів на уроці в активну і різноманітну діяльність. Організація навчальної діяльності як активного навчання означає застосування вчителем широкого спектру відповідних методів, ігор, стратегій та форм інтерактивної взаємодії, що забезпечують компетентнісне зростання учнів, покращення їхнього розуміння, умінь та ефективності у певній галузі.

Водночас у масовій практиці навчання в початковій і основній школі часто спостерігаємо повністю або відносно пасивну позицію

учнів, що обумовлена як їхньою низькою мотивацією до навчання у цілому, так і браком педагогічної майстерності вчителя в організації активного навчання. Це висуває серйозні завдання перед сучасною дидактикою і методикою навчання, бо з одного боку, потрібна нова теорія навчання, яка б враховувала такі зміни і нові тенденції, з іншого – конкретні рекомендації щодо алгоритмів діяльності вчителя у певній ситуації навчання.

Сучасна теорія навчання має бути орієнтована на те, що метою освіти сьогодні є створення умов для визначення кожною дитиною свого власного стилю і траєкторії навчання, аби надихнути її на певні зусилля у досягненні результатів: набутті знань, умінь і ціннісних орієнтацій, прийнятті певного стилю шкільного життя, надання підтримки іншим в їх вдосконаленні й особистому зростанні. Очевидно, що це потребує від вчителя створення оптимальних умов для поступу і просування учнів у різних напрямках розвитку особистості, підтримка в класі атмосфери безпеки і креативності. Вчитель не має жорстко вказувати дітям, що і як робити або чинити тиск на них. Його завдання – збудити власну активність учнів, їх внутрішню силу і мотивацію до дії. Допмагаючи учням в їх русі, вчитель запрошує дітей до самостійної діяльності, яка обов'язково передбачає:

- постановку індивідуальних і групових цілей,
- отримання власного досвіду / експериментування,
- рефлексію та самооцінку,
- надання взаємної підтримки і взаємонавчання.

Таким чином послідовне запровадження діяльнісного підходу – активного навчання – передбачає, що обов'язок вчителя запросити учня до дії, чути його і бути максимально уважним до потреб дитини. Цей же принцип, до речі, важливий також і при розробці будь-яких навчальних текстів, як для учнів, так і для вчителів. Тексти не повинні містити імперативів і наказів, вони можуть лише запрошувати учасників навчання до вибору з можливих запропонованих варіантів дій.

Ключові слова: активне навчання; загальна середня освіта; методика навчання; Україна.